

Koen Palinckx, *“Nu naar Gent”. Vlaams-nationale en katholiek studentenbeweging te Gent 1928-1940*, Gent, Archief RUG, 1995, 316 p.

In deze publikatie – oorspronkelijk een licentiaatsverhandeling geschiedenis (Gent, 1994) – stelt de auteur zich twee grote vragen: hoe hebben de katholieke en Vlaams-nationalistische studenten geageerd en gereageerd met betrekking tot de vernederlandsing van de Gentse Universiteit, en was hun keuze voor het Vlaams-nationalisme en katholicisme ook een keuze voor een nieuwe rechtse maatschappij-orde? Het werk bestaat uit drie chronologische stukken. Deel I – eerder een inleiding want niet gebaseerd op bronnenonderzoek – gaat over de tijd van de Franstalige Gentse universiteit na de Eerste Wereldoorlog en de tweetalige Nolfuniversiteit die er op volgde tot 1928 (27 p.); deel II is gewijd aan de geschiedenis van het AVHV in de vijf jaar van 1928 tot 1933 (135 p.). Deel III gaat “Van Bessemans tot de Tweede Wereldoorlog” (124 p.) en omvat hoofdstukken over het Gents Studentencorps, de Dinaso-studenten, de VNV-studenten, en het in 1939 opgerichte KVHV. Als bronnen gebruikte de auteur archivalia be-

waard in het archief van de Universiteit Gent, het Archief en Museum van het Vlaams Studentenleven te Leuven, het AMVC, het ADVN en de papieren Daniel Merlevede. Verder las hij de studentenbladen, waarbij vooral *Den Uyl* (1928-1933), *Ad Valvas* (1934-1935), *De Dinaso-Student* (1934-1936) en *Volkskamp* (1937-1940) nuttig waren. Mondelinge informatie kreeg hij van zeven oud-studenten.

Het boek beantwoordt niet helemaal aan de verwachtingen. Ten eerste is de vraagstelling al problematisch. Om precies de impact van het katholicisme, Vlaams-nationalisme en rechts radicalisme na te kunnen gaan, zou een historicus de hele Vlaamse studentengemeenschap in Gent hebben moeten bestuderen, dus met inbegrip van de liberale, socialistische, humanistische en Belgicistische studenten. (Misschien dienden zelfs voor de jaren twintig ook de franstalige studentenverenigingen te worden in kaart gebracht al wil ik wel aanvaarden dat die kunnen worden weggelaten als – wat ik vermoed – ze zich in hun eigen kring bewogen, en hun verenigingsleven geheel apart verliep.) Door nu vooraf al het onderzoeksveld in te perken tot alleen de katholieke en Vlaams-nationalistische studenten, werd het onmogelijk de sociale sfeer waarin die katholieken en Vlaams-nationalisten leefden, in beeld te brengen.

Ten tweede is het bronnenmateriaal erg mager. In de periode 1928-1933 – hoofdbrok van het boek – zijn er aan nieuwe interessante archivalia eigenlijk enkel de papieren van J. Vermeulen, bewaard in het AMVS te Leuven, die intussen boven water zijn gekomen, en het Gentse universiteitsarchief dat nieuwe cijfers oplevert over de boycot van de zogenaamde “Nolf-Barak” (pp. 58-59). Verder zijn de Gentse studententijdschriften bruikbare bronnen, maar ze zijn ook erg beperkt. Een mogelijke aanvulling in de vorm van een grootscheeps ‘oral history’ project, zou misschien deze leemte hebben kunnen opvullen, maar werd niet doorgevoerd. Het gevolg is dat er maar weinig nieuws in deze honderden bladzijden te lezen valt.

Misschien om het probleem van de beperkte bronnen op te vangen deed de auteur uitvoerig beroep op de bestaande algemene literatuur over de Vlaamse Beweging en op mijn publikaties over de Leuvense en Vlaamse studentenbeweging. Maar hij doet het onoordeelkundig. Herhaaldelijk put hij nog uit Elias en Willemsen (beide boeken zijn al 27 jaar oud), ook op plaatsen waar ikzelf deze auteurs op basis van bronnenonderzoek al heb gecorrigeerd. (bv. typering *Jong Duitschland*, p. 84, of tegenstelling binnen AVHV, p. 117, of p. 132 over federalisme en Groot-Nederland). Deze opmerking houdt niet het verwijt in dat mijn eigen publikaties niet worden benut. Integendeel, haast teveel. De auteur citeert er om de haverklap uit en verwijst er voortdurend naar, ook in de lopende tekst (in totaal 61 verwijzingen in 555 voetnoten, of in ca. 12% ervan). Sommige door mij geformule-

leerde typeringen presenteert hij dan (per ongeluk) alsof ze zijn eigen formuleringen zijn (krasse voorbeelden p. 131, laatste vijf lijnen; p. 135, laatste 10 lijnen, en elders). Het grootste probleem is echter dat hij daardoor blijft vasthangen in mijn interpretatie van de situatie in Leuven en in de katholieke scholierenwereld over het hele Vlaamse land, en dat hij daardoor de eigenheid van de Gentse studentenwereld niet heeft kunnen schetsen (zijn aanhef p. 203 geldt voor het hele boek: “*Als we vanuit de Leuvense situatie vertrekken, wordt het mogelijk om, naar analogie met de beweringen van Louis Vos, de Gentse situatie te bekijken*”). Dat is erg jammer.

Behalve vraagstelling en bronnenonderzoek is ten derde ook de analyse zwak. In het middendeel van het boek kreeg ik vaak de indruk dat de auteur niet goed weet dat het AVHV niets meer was dan een koepel – zoals later de VVS – en dat hij dit algemene AVHV – waarover Jos Vermeulen in 1929 een kroniekje schreef – verward met het Leuvense KVHV dat daar als plaatselijke AVHV-afdeling functioneerde (o.m. p. 71, p. 78, pp. 85-86, pp. 88-89, p. 123). Dat doet ook twijfel rijzen over de betrouwbaarheid van de bredere interpretaties en de conclusies. Vooral ook omdat m.i. de relatie tussen antibelgicisme, anti-parlementarisme en Vlaams-nationalisme niet duidelijk genoeg gezien wordt, en de auteur blijft werken met de vage categorieën ‘gematigd’ en ‘radicaal’, of de onduidelijke tegenstelling ‘federalistisch’ tegenover ‘Grootnederlands’.

Op sommige plaatsen zou wat meer historische kritiek t.a.v. verklaringen van geïnterviewde personen op zijn plaats zijn geweest. Zo gelooft de auteur bv. zonder er zich vragen bij te stellen, de bewering van H. Bouchery uit 1992 dat het AVHV (welk AVHV? Gent? algemeen?) in 1931 “*in de zin van het federalisme*” ging en dus voorstander was van “*het wetsvoorstel van Herman Vos*”, niet van een zelfstandige staat Vlaanderen of van Groot-Nederland (p. 120). Anderzijds is er een blindelings overnemen van wat Elias, Willemsen en ikzelf hebben geschreven, met dan soms een veel grotere stelligheid dan in het origineel. Zo staat er op p. 95: “*Uit het onderzoek van L. Vos weten we dat er in oktober 1930 ongeveer 200 studenten Leuven verlieten om hun studies in Gent voort te zetten*”. Ik heb dat niet bestudeerd: ik vond één verwijzing naar het cijfer 200 in het Leuvense studentenblad *Ons Leven*, en heb dat cijfer onder voorbehoud naar voren geschoven. Een echte studie zou inhouden dat in de inschrijvingslijsten van Gent wordt nagekeken wie er al eerder in Leuven studeerde. Dat was juist de opdracht van de auteur. Over het algemeen heb ik de indruk dat de auteur weinig zelf onderzoekt, maar wel voortdurend hetzij getuigenissen hetzij stellingen van andere auteurs in zijn tekst opvoert. Een historische analyse is dat niet.

Ten vierde is er ook weinig historische synthese, al worden hier en daar wel tot-nogtoe onbekende feiten en gebeurtenissen beschreven. De onduidelijkheid van

de gehanteerde begrippen (en verenigingen: AVHV) laat dat niet toe. De stijl is vaak kroniekachtig, met heel wat onverwerkte letterlijke citaten. De structuur is los en wordt met veel tussentiteltjes bijeengehouden. De inhoudelijke resultaten zijn beperkt: de grote vraagstelling is de mist in gegaan. Het ware eigenlijk beter geweest dat de verhandeling niet als zodanig zou zijn gepubliceerd, maar dat de auteur de enkele originele feiten en gebeurtenissen die hij wist boven water te brengen, in een artikel had verwerkt.

LOUIS VOS
NAAMSEVEST 162, B-3000 LEUVEN